

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Лариса ОЛЕКСІЄНКО

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Соціальна робота»

Спеціалізація: _____

Кременчук, 2024

Розробники силябусу навчальної дисципліни:

Луканська Галина Анатоліївна – ст. викл. кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Викладач:

Луканська Галина Анатоліївна – ст. викл. кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Силябус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Історія соціальної роботи
Шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 годин
Розподіл годин	Лекції – 18 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 56 год.
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

ПІБ викладача	Луканська Галина Анатоліївна
Посада	старший викладач
Контактна інформація викладача	
E-mail	lukanska@ki-maup.com.ua
Контактний телефон	+380951552752
Телефон кафедри	—
Графік консультацій	Згідно з розкладом на відповідний семестр
Портфоліо викладача	—

3. Анотація курсу

Семестр: I семестр

Мова навчання: українська.

Ключові слова: соціальна робота, історія, піклування, філантропія, соціальний захист, соціальне забезпечення.

Мета курсу: ознайомлення студентів з генезою виникнення та розвитку соціальної роботи як особливої сфери діяльності людини, наукової галузі, навчальної дисципліни, використовуючи системний підхід; ознайомлення студентів з особливостями становлення і розвитку соціальної роботи на різних історичних етапах.

Предмет курсу: процес становлення соціальної роботи як суспільної та професійної практики соціальної підтримки і допомоги від стародавніх часів до сьогодення.

Програмні компетентності:

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

СК-1 Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного)

Результати навчання:

ПРН-1 Здатен здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами

ПРН-8 Здатен критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях

4. Зміст курсу:

Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до історичного дослідження.

Мета історії соціальної роботи як галузі знання. Громадські цілі соціальної роботи. Турбота про членів суспільства в країнах античного світу. Періодизація розвитку соціальної роботи в Україні. Формування гуманістичних начал в характері і звичаях стародавніх українців. Основні форми соціальної допомоги у слов'ян в архаїчний період.

Тема 2. Княжа і церковно-монастирська підтримка нужденним у X-XIII ст. Зародження теорії і практики громадської допомоги.

Зміна парадигми допомоги та підтримки нужденних у X-XIII ст. Формування християнської концепції допомоги. Основні тенденції князівського піклування. Перехід до християнської системи княжого патерналізму. Церковно-монастирська система благодійності. Функції монастирів як центрів благодійної, соціальної діяльності. Ідеї милосердя в давньоруських збірках.

Тема 3. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV - першій половині XVII ст.

Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. Напрямки системи державного контролю і підтримки. Виникнення приватної благодійності. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні. Роль громадських рад у соціальній допомозі нужденним. Основні тенденції в царині соціальної роботи в Західній і Центральній Європі.

Тема 4. Державна опіка у другій половині XVII - першій половині XIX століть.

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Формування адміністративної системи допомоги нужденним у Російській державі за часів правління Петра I. Основні напрямки суспільної опіки. Форми і масштаби приватної доброчинності в Російській імперії у XVIII-XIX століттях. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони.

Тема 5. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р.

Вплив російських реформ 60-70-их років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. Становлення пенсійного забезпечення як одного з видів соціального страхування. Сільська і волосна опіка. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної опіки в Україні. Зародження соціального страхування і «карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США. Виникнення соціальної роботи як фахової діяльності.

Тема 6. Соціальне забезпечення у радянський період (1917-1991 рр.).

Формування основ радянської системи соціального забезпечення населення. Трансформування соціального страхування в соціальне забезпечення. Форми соціального забезпечення. Введення соціального страхування в умовах соціально-економічних відносин в період непу. Соціальна допомога селянам. Нові види соціальної підтримки під час війни та у повоєнний період. Система соціального забезпечення в 1950-1991 рр. Розширення функцій Міністерства соціального забезпечення. Характерні риси соціального забезпечення в радянський період. Встановлення державної монополії на соціальне страхування.

Тема 7. Особливості становлення системи підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників в Україні

Професії “соціальний педагог”, “соціальний працівник” у практиці вітчизняної соціальної роботи. Діяльність української Асоціації соціальних педагогів і соціальних працівників: зміст, форми і методи діяльності. Система соціального обслуговування і служб соціального захисту в Україні. Нормативно-правові основи і соціальні гарантії захисту прав і свобод особистості. Правові норми соціального захисту життя і охорони здоров'я населення. Характеристика категорії і законодавчої бази діяльності недержавних організацій соціальної сфери. Шляхи інтеграції діяльності недержавних організацій з органами місцевого самоврядування.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

Політика курсу:

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використання технологій дистанційного навчання на платформі Zoom.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться з використанням автоматизованих систем онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах. Кількість балів за тест визначається відповідною системою в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо)

Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів навички самостійних досліджень щодо аналізу форм, методів, засобів і технологій соціальної підтримки та допомоги в їх історичній ретроспективі.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Система оцінювання та розподіл бюджету часу:**Поточний контроль**

Тема / завдання	Форма контролю (звітності) / макс. кількість балів	Бюджет навчального часу			Примітки
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента	
Тема 1	ПР-5, Т-5	2	2	3	
Тема 2	ПР-5, Т-5	2	2	3	
Тема 3	ПР-5, Т-5	4	4	4	
Тема 4	ПР-5, Т-5	4	2	4	
Тема 5	ПР-5, Т-5	2	2	4	
Тема 6	ПР-5, Т-5	2	2	4	
Тема 7	ПР-5, Т-5	2	2	4	
ІНДЗ	ІНДЗ 1–30			30	
Всього:	100	18	16	56	

Умовні позначення: ПР – робота на практичних заняттях, Т – тестування, ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю дисципліни є диференційований залік, який проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни в усній формі з урахуванням балів накопичених студентом під час вивчення дисципліни.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:**Індивідуальні завдання**

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів перші навички самостійних економічних досліджень. Вони є важливим етапом підготовки до виконання курсових робіт з дисциплін по соціальній роботі та кваліфікаційної роботи.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

ІНДЗ**Дослідити одну із наведених тем**

1. Благодійність у державах Стародавнього Сходу.
2. Виникнення братств як осередку соціальної допомоги.
3. Вплив Хрещення Русі на зміну моделі соціального захисту населення.
4. Релігійні вірування про виховання моральних якостей та благодійність.
5. Особливості приходської допомоги в Київській Русі.
6. Розвиток ідей соціальної справедливості і рівності у писемних пам'ятках українського народу (X–XIII ст.).
7. Роль церкви у становленні і розвитку соціальної допомоги Середньовіччя.
8. Особливості князівського злидарелюбства у X–XIII ст.
9. Реформування системи опіки в епоху Просвітництва та розвитку нового суспільного устрою.
10. Соціальний захист за часів козаччини.
11. Проблема періодизації суспільного піклування в українській історіографії XIX століття.
12. Історичні моделі трудової допомоги в Україні наприкінці XIX століття.
13. Діяльність радянської влади у вирішенні проблем дитинства.
14. Соціальне забезпечення у Радянському Союзі.
15. Система селянських товариств взаємодопомоги у 30-х роках XX століття.
16. Американська модель соціальної роботи і соціального забезпечення.
17. Японська модель соціальної роботи.
18. Соціальні служби для молоді та дітей у незалежній Україні.
19. Недержавні організації соціальної роботи у незалежній Україні.
20. Досвід і перспективи розвитку волонтерського руху в Україні і за рубежом.

ІНДЗ оцінюється у 30 балів за наступними критеріями:

30 балів – оформлення виконане на високому рівні, студент у повному обсязі володіє матеріалом, який доповідає у формі презентації, здійснює коментування особливостей еволюції форм, методів і засобів соціальної роботи, активно відповідає на питання учасників обговорення.

15 балів – оформлення виконане, при викладі матеріалу студент частково володіє інформацією, участі у дискусії не бере, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – оформлення виконане на низькому рівні, студент участі у дискусії не бере, відповісти на питання не може.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика академічної доброчесності:

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

1. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. European Association of Schools of Social Work. <https://www.eassw.org/>
2. The International Association Of Schools Of Social Work. <https://www.iassw-aiets.org/>
3. 28.The professional association for social work and social workers. <https://www.basw.co.uk/about-basw>
4. Євдокимова І. А. Соціальна робота в Україні: тенденції розвитку й проблеми в довоєнний період та в умовах війни з росією. SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. 2022, № 12. С. 6–13. URL: <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2022-12-01>
5. Соціальна робота. Теорія і практика. Підручник. 2-ге вид. Затв. МОН України. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. 368 с. т. 2023 р.
6. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

Допоміжні:

1. Семигіна Т. Чому соціальна робота набуває зеленого кольору? // *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. №2. – С. 11-27.
2. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи // *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №1. – С. 70-86
3. Історія соціальної роботи: навч. посіб. / О. О. Кравченко, О. О. Матрос; МОН України, Уманський державний пед. ун-т ім. Павла Тичини. Вид. 3-є доповн. та переробл. Умань: Візаві, 2018. 185 с.
4. Фурман А.В. Історія соціальної роботи: підручник / А.В. Фурман, М.В. Підгурська. К.: ВЦ «Академія», 2018. 160 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: www.msp.gov.ua